

PRACE NAUKOWE

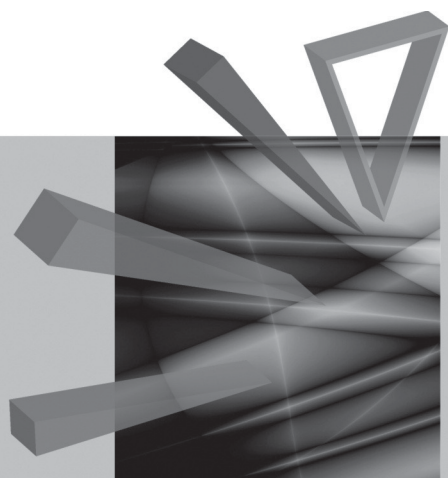
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

246

Polityka ekonomiczna



pod redakcją

Jerzego Sokołowskiego

Michała Sosnowskiego

Arkadiusza Żabińskiego



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Beata Filipiak, Kazimierz Krupa, Andrzej Miszczuk,
Krystyna Piotrowska-Marczak, Marzanna Poniatowicz,
Grażyna Wolska, Urszula Zagóra-Jonszta

Redakcja wydawnicza: Joanna Szynal, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-209-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – jej uwarunkowania i ewaluacja	13
Piotr Adamczyk: Wykorzystanie rekomendacji w procesie inwestowania na rynku akcji	24
Agata Balińska: Jakość jako determinanta konkurencyjności agroturystyki	34
Przemysław Borkowski: Rola studium wykonalności w ocenie ryzyka projektu infrastrukturalnego	43
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Wybrane zagadnienia gospodarowania nieruchomościami w procesie rozwoju zrównoważonego	53
Paulina Filip: Franczyza jako system współpracy i finansowania przedsiębiorstw	65
Małgorzata Fronczek: Znaczenie Rosji jako partnera handlowego Polski w latach 1995-2010	76
Marcin Gospodarowicz: Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w Polsce w latach 2006-2010	86
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prognoza rozwoju sieci bankomatów w Polsce	96
Anna Grabowska: Inwestycje na rynku sztuki jako narzędzie dywersyfikacji portfela inwestycyjnego w dobie kryzysów na rynkach finansowych..	106
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna jako element dynamizowania i ochrony polskiego rolnictwa	115
Renata Grochowska: Budżet unijny jako gra interesów państw członkowskich na przykładzie Wspólnej Polityki Rolnej	125
Marcin Jurewicz: Decentralizacja systemu niemieckich izb handlowo-przemysłowych	134
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna a zmiany w funkcjonowaniu sektora produkcji pierwotnej w Polsce	142
Lidia Kaliszczak: Przesłanki i przejawy kształtowania klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości na poziomie lokalnym	150
Renata Karkowska: Ryzyko systemowe – teoria i analiza przyczyn	160
Joanna Kenc: Efekty współpracy głównych miast województwa dolnośląskiego z ich miastami partnerskimi	170
Ewa Kołoszycz: Instrumenty zarządzania ryzykiem w rolnictwie po reformie Wspólnej Polityki Rolnej	179
Dorota Komorowska: Efektywność gospodarowania wybranych typów gospodarstw ekologicznych i konwencjonalnych	188

Elwira Leśna-Wierszolowicz: Problemy systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce w kontekście skarg kierowanych do rzecznika ubezpieczonych w latach 2008-2011.....	199
Janusz Majewski: Pszczelarstwo w Polsce – wybrane problemy ekonomiczne.....	209
Dominika Malchar-Michalska: Rozwój polskiego rolnictwa w perspektywie roku 2030	219
Grażyna Mańczak: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a gospodarka Polski.....	229
Natalia Mańkowska: E-administracja a zdolność konkurencyjna gospodarki	240
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Sałek-Imińska, Monika Zajkowska: Restrukturyzacja jako sposób przeprowadzania zmian organizacyjnych na przykładzie Energa-Operator SA.....	250
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Problematyka wielkoobszarowych gospodarstw rolnych w ustawodawstwie polskim	260
Danuta Miłaszewicz: Postępy w realizacji zrównoważonego rozwoju jako kryterium oceny polityki ekonomicznej	270
Andrzej Miszczuk: Społeczno-ekonomiczne powiązania transgraniczne regionu peryferyjnego (na przykładzie Polski Wschodniej)	280
Bartłomiej Moszoro: Znaczenie innowacyjności przedsiębiorstw w strategii zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie regionalnym	291
Janusz Myszczyzyn: Przesłanki i ekonomiczne konsekwencje polityki protekcyjnej na przykładzie „unii żyta i żelaza”.....	300
Magdalena Olczyk: Zmiany strukturalne a konkurencyjność polskiego przemysłu	311
Artur Ostromęcki, Dariusz Zajac, Andrzej Mantaj: Wpływ zmian wybranych czynników produkcji na towarowość i strategię rozwoju gospodarstw rolnych	322
Mieczysław Piechnik: Aspekty infrastruktury regionalnej i jej wpływ na rozwój turystyki w makroregionie Polski Wschodniej w latach 2000-2010.....	333
Zbigniew Piepiora: Aktywna polityka przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie zachodniopomorskim – aspekty finansowe	345
Wojciech Piontek: Implikacje teorii wyboru publicznego dla budowy gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.....	361
Zdzisław W. Puślecki: Zmiany we wzajemnych zależnościach w polityce rolnej między WTO i Unią Europejską.....	371
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Koncepcja CSR w aspekcie pracowników na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu z województwa mazowieckiego.....	381
Józef Rudnicki: Czy podział akcji maksymalizuje bogactwo akcjonariuszy?	391

Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efektywność publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2007-2009	403
Iwona Salejko-Szyszczyk: Ewolucja barier prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w Polsce	413
Anna Sieczko, Iлона Wyszyńska: Jakość usług w przedsiębiorstwie społecznym na przykładzie fundacji dzieciom „Zdążyć z Pomocą”	423
Magdalena Kinga Stawicka: Specjalne strefy ekonomiczne w Unii Europejskiej.....	434
Piotr Szajner: Wpływ reformy regulacji rynku cukru w UE na efektywność polskiego przemysłu cukrowniczego	444
Iwona Szczepaniak: Ocena poziomu samowystarczalności żywnościowej Polski w warunkach integracji i globalizacji gospodarczej	454
Piotr Szkudlarek: Polityka regionalna państwa w aspekcie budowy infrastruktury szerokopasmowej na przykładzie Polski Wschodniej.....	465
Paweł Szudra: Bariery lokalizacji małych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.....	474
Agnieszka Ścianowska: Wpływ inwestycji współfinansowanych ze środków funduszu spójności na kształtowanie cen przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.....	484
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Ewolucja aktywności innowacyjnej z perspektywy wielkości przedsiębiorstw w systemach regionalnych Polski.....	494
Marek Wigier: Efekty realizacji WPR w Polsce – doświadczenia i wyzwania w perspektywie do 2020 roku	504
Krzysztof Wiktorowski: Polityki i strategie rozwoju na tle systemu zarządzania rozwojem Polski.....	514
Tomasz Wojewodziec: Recesywne zachowania gospodarstw rolniczych prowadzonych przez przedsiębiorców ubezpieczonych w KRUS	523
Grażyna Wolska: Infrastruktura pocztowa w Polsce. Wybrane problemy badawcze	532
Agata Wójcik: Koszty i dochodowość polskich gospodarstw mlecznych należących do europejskiego stowarzyszenia producentów mleka w 2010 r.	542
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej PGE – Polskiej Grupy Energetycznej SA.....	552
Józef Stanisław Zegar: Konkurencyjność ekonomiczna <i>versus</i> konkurencyjność społeczna w rolnictwie.....	563

Summaries

Franciszek Adamczuk: New development strategy for Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – conditions and its evaluation.....	23
Piotr Adamczyk: Using the recommendations in investing process on the share market.....	33
Agata Balińska: Quality as a determinant of the competitiveness of rural tourism.....	42
Przemysław Borkowski: Feasibility study in the assessment of infrastructure project risk.....	52
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Selected aspects of property management in sustainable development process.....	64
Paulina Filip: Franchising as a system of cooperation and financing of enterprises.....	75
Małgorzata Fronczek: The significance of Russia as Polish partner in foreign trade in years 1995-2010.....	85
Marcin Gospodarowicz: The analysis of enterprise development in rural areas in Poland in the years 2006-2010.....	95
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prediction of ATM network development in Poland.....	105
Anna Grabowska: Investments in the market of art as a way for the diversification of the investment portfolio in times of crises on the financial markets.....	114
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Common agricultural policy as an element of actuating and protecting Polish agriculture.....	124
Renata Grochowska: European budget as a business game of Member States based on the Common Agricultural Policy's example.....	133
Marcin Jurewicz: Decentralization of the system of German chambers of commerce.....	141
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: The Common Agricultural Policy and the changes in functioning of the original production's sector in Poland.....	149
Lidia Kaliszczak: Premises and manifestations of shaping the climate encouraging local entrepreneurship.....	159
Renata Karkowska: Systemic risk – theory and analysis of reasons.....	169
Joanna Kenc: The effects of town twinning cooperation of the main cities of Lower Silesia Voivodeship.....	178
Ewa Kołoszyc: Risk management tools in agriculture after the reform of the CAP.....	187
Dorota Komorowska: Management efficiency of the selected types of organic and conventional farms.....	198

Elwira Leśna-Wierszółowicz: Problems of the protection of pension system in Poland in the context of complaints referring to the Insurance Ombudsman between 2008 and 2011	208
Janusz Majewski: Beekeeping in Poland – selected economic problems.....	218
Dominika Malchar-Michalska: The development of Polish agricultural sector in the perspective of the year 2030	228
Grażyna Mańczak: Foreign direct investments and Polish economy	239
Natalia Mańkowska: E-government and competitive ability of the economy	249
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Salek-Imińska, Monika Zajkowska: Restructuring as a form of implementation of organizational changes on the basis of Energa-Operator SA	259
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Issues of multi-territorial farms in Polish legislation	269
Danuta Miłaszewicz: Progress towards sustainable development as a criterion of economic evaluations	279
Andrzej Miszczuk: Socio-economic transborder links of peripheral region (on the example of eastern Poland).....	290
Bartłomiej Moszoro: The importance of innovation of enterprises in the strategy of economic change management at the regional level	299
Janusz Myszczyzyn: Reasons and economic consequences of protectionist policy on the example of the “union of rye and iron”	310
Magdalena Olczyk: Structural changes and competitiveness in the Polish industry	321
Artur Ostromięcki, Dariusz Zając, Andrzej Mantaj: Influence of change of chosen factors of production on the marketability and strategies of development of agricultural holdings	332
Mieczysław Piechnik: Aspects of regional infrastructure and its impact on the development of tourism in the macroregion of eastern Poland in the years 2000-2010.....	344
Zbigniew Piepiora: Active policy of natural disasters prevention in West Pomeranian Voivodeship – financial aspects	360
Wojciech Piontek: Implications of the public good theory for the creation of low carbon and resource-efficient economy.....	369
Zdzisław W. Puślecki: Changes in mutual interdependence between the WTO and the European Union in the agricultural policy	380
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Concept of CSR in the aspect of employees on the example of agribusiness enterprises from Mazowieckie Voivodeship.....	390
Józef Rudnicki: Do stock splits maximize shareholders’ wealth?.....	402
Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efficiency of public technical universities in Poland in 2007-2009.....	412

Iwona Salejko-Szyszcak: The evolution of the privatization barriers of public enterprises in Poland.....	422
Anna Sieczko, Iłona Wyszynska: Quality of services delivered by non-government organisations based on an example of charity for children „Zdążyć z Pomocą”	433
Magdalena Kinga Stawicka: Special economic zones in the European Union	443
Piotr Szajner: Impact of the EU sugar market reform on the efficiency of Polish sugar industry	453
Iwona Szczepaniak: Assessment of the level of food self-sufficiency of Poland in the conditions of economic integration and globalization.....	464
Piotr Szkudlarek: Regional policy of the state in the context of construction of broadband infrastructure on the example of eastern Poland.....	473
Paweł Szudra: Barriers of location of small trading and service companies .	483
Agnieszka Ścianowska: The influence of the investments cofinanced from the Coherency Fund sources on the price policy of water-sewage companies	493
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Evolution of innovative activity from the perspective of size of companies in regional systems in Poland .	503
Marek Wigier: Effects of the CAP in Poland – experiences and challenges in the perspective to 2020	513
Krzysztof Wiktorowski: Development policies and strategies against the background of the system of development management of Poland.....	522
Tomasz Wojewodziec: Recessive behaviors of farms run by entrepreneurs insured by KRUS.....	531
Grażyna Wolska: Postal infrastructure in Poland. Selected research problems.....	541
Agata Wójcik: Costs and profitability of Polish dairy farms belonging to the European Dairy Farmers in 2010.....	551
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analysis of economic and financial situation of PGE SA	562
Józef Stanisław Zegar: Economic competitiveness versus social competitiveness in agriculture.....	573

Piotr Szkudlarek

Uniwersytet Szczeciński

POLITYKA REGIONALNA PAŃSTWA W ASPEKCIE BUDOWY INFRASTRUKTURY SZEROKOPASMOWEJ NA PRZYKŁADZIE POLSKI WSCHODNIEJ

Streszczenie: Zasadniczym celem artykułu jest ocena możliwości zwiększenia tempa rozwoju i poprawy konkurencyjności województw Polski Wschodniej dzięki budowie infrastruktury szerokopasmowej. Celowi pracy podporządkowano jej układ. Na początku przedstawiono istotne kwestie związane z polityką regionalną, w tym dotyczące rozwoju i konkurencyjności. W kolejnym punkcie artykułu poddano syntetycznej analizie bieżącą sytuację gospodarczą oraz stan rozwoju społeczeństwa informacyjnego (SI) w badanych województwach. Na zakończenie przedstawiono wybrane zagadnienia polityki regionalnej odnoszącej się do Polski Wschodniej, szczególnie dotyczące budowy infrastruktury szerokopasmowej. Zakłada się, że ma ona się przyczynić do szybszego rozwoju i wzrostu konkurencyjności tej części Polski.

Słowa kluczowe: polityka regionalna, rozwój, konkurencyjność, infrastruktura szerokopasmowa.

1. Wstęp

Nie ulega wątpliwości, że województwa Polski Wschodniej¹ należą do najbiedniejszych regionów nie tylko kraju, ale także całej Unii Europejskiej. W związku z tym konieczne jest prowadzenie takiej polityki regionalnej, która mogłaby doprowadzić do pozytywnych zmian na tym obszarze. Jednym z jej elementów jest realizacja projektu budowy infrastruktury szerokopasmowej. Zakłada się, że wpłynie ona na przyspieszenie tempa rozwoju i poprawę konkurencyjności województw z tej części Polski.

Zasadność podjęcia analizy tego problemu wynika z dwu przesłanek. Pierwsza to powszechnie silnie akcentowana rola infrastruktury w osiągnięciu wzrostu i rozwoju gospodarczego. W dobie społeczeństwa informacyjnego (SI) kluczową rolę odgrywa właśnie nowoczesna infrastruktura teleinformatyczna. Druga przesłanka to kontrowersje dotyczące roli państwa w budowie tej infrastruktury, tzn. czy powinna być ona poddana mechanizmowi rynkowemu i być domeną sektora prywatnego, czy konieczna jest tutaj aktywna rola państwa.

¹ Dotyczy województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego.

2. Polityka regionalna – rozwój i konkurencyjność

Polityka odnosząca się do poszczególnych regionów to zasadnicza z koncepcji działań wpływających na wielkość i tempo rozwoju regionalnego, a więc na zmiany w strukturze przestrzennej gospodarki. Powinna ona prowadzić do poprawy konkurencyjności regionu lub innej jednostki lokalnej, a tym samym do zmian ich pozycji konkurencyjnej². Podstawę polityki regionalnej stanowi kategoria rozwoju regionalnego. O ile rozwój regionalny jest celem samym w sobie, o tyle polityka regionalna to środek mający prowadzić do jego osiągnięcia³. Pojęcie „rozwój regionalny” to swego rodzaju skrót myślowy, obejmujący wiele zjawisk gospodarczych, społecznych i przestrzennych. Można przyjąć, że jest „to trwały wzrost trzech elementów: potencjału gospodarczego regionów, ich siły konkurencyjnej oraz poziomu i jakości życia mieszkańców”, akcentując jednocześnie, że chodzi tu o trwały wzrost przyczyniający się do rozwoju całej wspólnoty narodowej⁴.

Proces rozwoju regionalnego, rozumiany jako przebiegająca w regionalnej przestrzeni transformacja społeczna i ekonomiczna, jest konsekwencją działania trzech grup czynników. Są to czynniki endogeniczne, czynniki egzogeniczne oraz czynniki określające endogeniczną zdolność reagowania na zmiany w makrootoczeniu. Pierwsze z nich stanowią główną siłę sprawczą rozwoju regionalnego. W skład tej grupy wchodzi m.in. czynniki demograficzne, czynniki związane z zasobami naturalnymi czy infrastrukturą, w tym obecnie silnie akcentowaną teleinformatyczną. Czynniki egzogeniczne obejmują zmiany w makrootoczeniu regionu, które mogą stanowić negatywny lub pozytywny impuls dla poszczególnych pól rozwoju regionalnego. Są one konsekwencją m.in. procesów globalizacji, zmieniających się warunków makroekonomicznych, zmian ustrojowych. Trzecią grupę stanowią czynniki określające zdolność regionu do reagowania na zmiany w makrootoczeniu. Zależy to m.in. od elastyczności struktury gospodarki regionu czy aktywności i otwartości polityki regionalnej⁵.

Rozwój regionalny utożsamiany jest ze wzrostem relatywnego znaczenia regionu w układzie kraju, wzrostem efektywności gospodarowania czy z poprawą poziomu życia mieszkańców. Ważnym aspektem jest także podnoszenie konkurencyjności regionów⁶. Konkurencyjność jest analityczną koncepcją relatywnej zdolno-

² Z. Strzelecki, *Polityka regionalna*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, Z. Strzelecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 79.

³ K. Włazlak, *Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 57.

⁴ A. Klasik, *Lokalny rozwój gospodarczy i metody jego badania*, Materiały konferencyjne: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 734, AE, Wrocław 1996; D. Strahl, *Metody oceny rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2006, s. 13.

⁵ D. Strahl, *Metody...*, s. 16-17.

⁶ Tamże, s. 26.

ści (wydajności) nie tylko przedsiębiorstwa, ale także sektora (branży) i gospodarki narodowej, w ujęciu regionalnym lub krajowym, w porównaniu z innymi podmiotami stosunków ekonomicznych, do: wytwarzania nowoczesnych, technologicznie intensywnych produktów, rozwiązywania nowych, technicznych problemów, osiągania wysokich (stałe rosnących) dochodów przy dużych rozmiarach zatrudnienia i względnie wysokim poziomie płac itd.⁷ W najnowszych podejściach do konkurencyjności wskazuje się na konieczność uwzględnienia uwarunkowań i kształtowania zdolności do elastycznego dostosowania się do zmiennych uwarunkowań otoczenia⁸. Wiele czynników decydujących o zdolności konkurencyjnej, jak np. zasoby i dyspozycyjność bogactw naturalnych, poziom i struktura kwalifikacji pracowników, poziom infrastruktury społeczno-technicznej, system podatkowy, inflacja, jest głęboko zakotwiczone w wymiarze krajowym. Niewątpliwie niektóre z tych czynników można odnieść bezpośrednio do określonego regionu⁹. Pojawia się przy tym pytanie: jak ukierunkować rozwój, aby zdobyć trwałą przewagę konkurencyjną? Doświadczenia wskazują, że dopiero wysoce złożona konfiguracja zasobów materialnych i niematerialnych umożliwia podmiotom gospodarczym osiągnięcie stabilnej przewagi konkurencyjnej, a regionom – szanse na rozwój. Podmioty gospodarcze zlokalizowane w regionach innowacyjnych mają szanse konkurować o własny rozwój¹⁰. Nie można przy tym pominąć konieczności wykorzystania nowoczesnych rozwiązań informacyjnych i telekomunikacyjnych (ICT – *information and telecommunication technologies*), w tym dostępu do szerokopasmowego Internetu. Szybkie wykorzystanie informacji w istotny sposób determinuje przewagę konkurencyjną zarówno pojedynczego przedsiębiorstwa, jak i regionu czy całej gospodarki. Wpływa to na podniesienie efektywności gospodarowania sektora nie tylko prywatnego, ale również publicznego. Poza tym pojawia się możliwość tworzenia nowych obszarów działalności gospodarczej związanych z e-gospodarką, co jest tak ważne w kontekście niwelowania bezrobocia.

3. Sytuacja gospodarcza i poziom rozwoju SI w Polsce Wschodniej

W Polsce występuje umiarkowane terytorialne zróżnicowanie rozwoju gospodarczego. W analizie tego problemu posłużono się danymi z lat 2007-2009. W badanym okresie największe udziały w generowaniu PKB (łącznie ok. 3/5) utrzymywały województwa: mazowieckie, śląskie, wielkopolskie, dolnośląskie i małopolskie¹¹,

⁷ B.L. Ślusarczyk, *Międzynarodowa pozycja konkurencyjna Polski*, CeDeWu Wydawnictwa Fachowe, Warszawa 2011, s. 16.

⁸ Tamże, s. 18.

⁹ Tamże, s. 40.

¹⁰ M. Klamut, *Konkurencyjność gospodarki regionalnej i lokalnej*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, Z. Strzelecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 50.

¹¹ Opracowano na podstawie: *Produkt Krajowy Brutto. Rachunki regionalne w 2009 roku*, GUS, Katowice 2011.

a najniższe (łącznie ok. 12%) województwa: opolskie, lubuskie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie. W latach 2007-2009 najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca utrzymywał się w 5 województwach Polski Wschodniej: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim. Co ciekawe, najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca uzyskany w 2009 r. w województwie mazowieckim przewyższał ponad 2-krotnie wartość PKB na 1 mieszkańca województwa lubelskiego. Warto podkreślić jest również to, że w badanym okresie województwa podkarpackie i lubelskie zajmowały pozycje na końcu listy regionów poziomu NUTS 2 o najniższym poziomie PKB na 1 mieszkańca w UE. Niewiele lepszą pozycję zajmowały pozostałe województwa.

W latach 2007-2009 stała była również grupa województw o najniższych udziałach w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych. Były to w zdecydowanej większości również województwa Polski Wschodniej, czyli: lubelskie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie. Podobnie wyglądała sytuacja poziomu nominalnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca. W badanym okresie poziom powyżej średniej krajowej uzyskali mieszkańcy województw: mazowieckiego, śląskiego, wielkopolskiego oraz dolnośląskiego. Z kolei najniższy odnotowano w województwie podkarpackim. Na przykład w 2009 r. stanowiły one 58,1% dochodów mieszkańca województwa mazowieckiego. Oprócz województwa podkarpackiego niski poziom tego miernika odnotowano także w pozostałych województwach Polski Wschodniej. Analizując sytuację gospodarczą, warto także dodać, że w badanych województwach w większości przypadków gorzej niż przeciętnie dla całej Polski przedstawiały się dane dotyczące rynku pracy. Dotyczyło to m.in. współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia czy stopy bezrobocia. W większości województw niższe od przeciętnej w Polsce były także wydatki oraz zatrudnienie związane z B+R, czyli kluczowym obszarem gospodarki opartej na wiedzy. Poza tym województwa Polski Wschodniej plasowały się najczęściej na końcowych miejscach w różnego rodzaju rankingach atrakcyjności inwestycyjnej, szczególnie dla inwestycji zagranicznych¹².

Zróżnicowana sytuacja w Polsce występowała także w poziomie zaawansowania rozwoju SI. Wybrane wielkości obrazujące rozwój SI wśród przedsiębiorstw z województw Polski Wschodniej i całej Polski w 2011 r. przedstawiono w tab. 1.

Zatem mimo że w takich programach czy strategiach, jak *Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce*¹³, *Plan informatyzacji państwa na lata 2007-2010*¹⁴ czy *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do 2013 roku*¹⁵, w których zwracano uwagę na konieczność zapewnienia dostępu do informa-

¹² *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008, s. 15.

¹³ <http://kbn.icm.edu.pl/cele/index1.html>, 20.02.2011.

¹⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 roku w sprawie Planu informatyzacji państwa na lata 2007-2010, DzU, nr 61, poz. 414 i 415.

¹⁵ *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do 2013 roku*, MSWiA, Warszawa 2008, <http://mswia.gov.pl/strategia>.

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące rozwoju SI wśród przedsiębiorstw Polski Wschodniej i całej Polski (w %)

Wyszczególnienie	lubelskie	podkarpackie	podlaskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	Polska
Pracownicy wykorzystujący komputery w przedsiębiorstwach	38,0	34,3	37,1	43,0	23,7	42,3
Przedsiębiorstwa wykorzystujące dostęp do Internetu	96,0	93,8	95,6	85,6	93,7	93,6
Pracownicy wykorzystujący komputery z dostępem do Internetu przynajmniej raz w tygodniu	29,3	28,1	30,6	27,1	19,0	35,2
Przedsiębiorstwa wykorzystujące automatyczną wymianę danych	83,0	38,8	42,0	36,3	64,8	66,1
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów za pomocą strony internetowej lub za pomocą wiadomości typu EDI od dostawców zlokalizowanych	12,0	10,2	10,7	11,2	11,4	13,9
Przedsiębiorstwa prowadzące e-sprzedaż przez strony internetowe	7,8	7,1	11,9	9,4	6,0	10,0
Przedsiębiorstwa otrzymujące lub wysyłające e-faktury	27,5	29,4	29,8	27,6	21,1	30,5
Przedsiębiorstwa posiadające własną stronę internetową WWW umożliwiającą np. przeglądanie katalogów, cenników, składanie zamówień, rezerwację <i>on-line</i> , pokazywanie ofert pracy	54,6	59,4	63,6	58,5	51,0	64,7
Przedsiębiorstwa posiadające procedury, których stosowanie ogranicza negatywny wpływ na środowisko, np. stosowanie wideokonferencji	27,4	28,6	32,0	31,1	25,4	32,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Spoleczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2007-2011*, GUS Szczecin, Szczecin 2012 oraz dane dostępne na stronie: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_wykorzystanie_ict_PLK_HTML.htm.

cji bez względu na rodzaj technologii czy miejsce zamieszkania, nadal występował w Polsce problem terytorialnego zróżnicowania rozwoju SI. W analizowanych województwach w większości przypadków przedsiębiorstwa na mniejszą skalę wykorzystywały możliwości zwiększenia swojej efektywności działania dzięki nowoczesnym rozwiązaniom z obszaru ICT, w tym Internetu. Przyczyną takiego stanu był m.in. brak właściwej infrastruktury teleinformatycznej. To z kolei było wynikiem

niskiego poziomu PKB na tych obszarach, co przekładało się na ograniczoną atrakcyjność oraz możliwości inwestycji w ICT, niskich umiejętności, potrzeby i motywacji korzystania z Internetu. Można dodać, że dotychczasowe działania prywatnych operatorów działających w Polsce były niestety skierowane na tereny o wyższym poziomie PKB. W tych województwach, w których odnotowano relatywnie lepsze poziomy wskaźników makroekonomicznych, relatywnie wyższy był też stopień doinwestowania. Na przykład największe nasycenie usługami stacjonarnymi (operatorów TVK i operatorów sieci stacjonarnych) występowało w województwie mazowieckim, natomiast najmniejsze w województwie podkarpackim¹⁶.

4. Polityka regionalna – budowa infrastruktury szerokopasmowej w Polsce Wschodniej

Celem strategicznym długookresowej polityki regionalnej w Polsce do 2030 r. jest wzrost konkurencyjności regionów oraz budowa spójności terytorialnej przez wspieranie potencjału rozwojowego i powiązań funkcjonalnych na poziomie regionalnym. Ma to służyć poprawie jakości życia w różnych regionach Polski¹⁷. Dokonanie znacznego postępu przez Polskę Wschodnią wymaga, oprócz istotnych środków zewnętrznych, także palety nowoczesnych instrumentów polityki regionalnej, współdziałania różnych partnerów, rozwijania endogenicznego potencjału rozwojowego oraz wykorzystania szans, jakie wynikają z członkostwa naszego kraju w UE¹⁸. Jednym z instrumentów polityki regionalnej dotyczącym tego regionu jest Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)¹⁹. Stanowi on dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych, który wzmacnia działanie innych programów na tym obszarze. Dzięki niemu finansowane są przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, a także realizowane są przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego obszaru. Ma to służyć realizacji głównego celu PO RPW, jakim jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ma on zostać osiągnięty przez realizację celów szczegółowych, które dotyczą m.in. stymulowania rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy oraz zwiększenia dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej²⁰.

¹⁶ Zob. szerzej: *Analiza inwestycji operatorów telekomunikacyjnych w latach 2006-2010*, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Warszawa 2011.

¹⁷ Zob. szerzej: *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Długookresowa strategia rozwoju kraju*, projekt, cz. I i II, Warszawa 2011.

¹⁸ Zob. szerzej: *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do 2020 roku*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.

¹⁹ <http://www.polskawschodnia.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/program.aspx>

²⁰ Jest one zgodnie z podejściem określonym w Europejskiej agendzie cyfrowej.

W prowadzoną politykę dotyczącą regionu Polski Wschodniej wpisuje się projekt *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej*. Zakłada on budowę na zagrożonych wykluczeniem cyfrowym terenach Polski Wschodniej infrastruktury teleinformatycznej tworzącej regionalne sieci szkieletowe²¹. Dotyczy to przede wszystkim obszarów, na których dotychczas prywatni operatorzy nie byli zainteresowani budową takiej infrastruktury. W wyniku realizacji przedsięwzięcia do końca 2013 r. co najmniej 90% gospodarstw domowych i 100% instytucji publicznych oraz przedsiębiorców będzie mieć dostęp do usług szerokopasmowych.

W pierwszym kwartale 2010 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przekazało marszałkom pięciu województw Polski Wschodniej studia wykonalności dla tego projektu. Stały się one podstawą do przystąpienia województw do rozpoczęcia przygotowania i realizacji zadań inwestycyjnych, co stanowi obecnie drugi etap realizacji tego projektu. Obejmuje on wyłonienie inżyniera kontraktu, wykonawcy prac projektowych i robót budowlanych. Wybudowana infrastruktura ma stać się własnością województw, ale będzie ona otwarta dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców telekomunikacyjnych dostarczających usługi szerokopasmowe bezpośrednio odbiorcom końcowym. Ostatnim etapem realizacji projektu będzie faza eksploatacji wybudowanej infrastruktury, kiedy to wybudowana infrastruktura zostanie powierzona w zarządzanie przedsiębiorcy telekomunikacyjnemu w drodze umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym²². Niestety, należy zaznaczyć, że mimo ogromnej rangi tego projektu, jego realizacja nie odbywa się bez problemów. Na przykład z rocznym opóźnieniem zakończyły się prace nad strategicznym dokumentem, tzw. studium wykonalności projektu. W 2012 r. pojawiły się problemy dotyczące przetargów na wykonanie robót inżyniersko-budowlanych w niektórych województwach²³.

Należałoby zadać pytanie o celowość realizacji tego projektu. Dane przytoczone w punkcie drugim artykułu dowodzą, że jest to region o zdecydowanie najniższym poziomie rozwoju gospodarczego, z problemami na rynku pracy, a także o niskiej atrakcyjności inwestycyjnej związanej m.in. ze słabą infrastrukturą teleinformatyczną. Na obszarach tych jedynie w ograniczonym zakresie wykorzystywano szanse, które daje szerokopasmowy Internet. Istniały zatem uzasadnione przesłanki, aby ten projekt realizować. Dzięki środkom UE i wsparciu samorządu problem słabej infrastruktury może zostać skutecznie rozwiązany. Zakłada się, że infrastruktura ma pomóc w przyspieszeniu rozwoju i poprawie konkurencyjności tego regionu Polski. Nie ulega wątpliwości, że w dobie SI nie jest to możliwe m.in. bez nowoczesnych rozwiązań ICT, w tym sieci szerokopasmowej. Zwiększenie ich dostępności ma wpływ na rozwój kapitału ludzkiego, przyciąganie kapitału zagranicznego, możliwości

²¹ <http://www.sspw.eu/index.php/o-projekcie>.

²² http://www.polskawschodnia.gov.pl/wiadomosci/strony/120410_opublikowanie_studium_wykonalnosci_sspw.aspx.

²³ http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,11462207,Superszybka_siec_oplecie_sciane_wschodnia_Pozniej.html.

wykorzystania rodzimego potencjału badawczo-rozwojowego przez podnoszenie zdolności regionu do generowania nowej wiedzy i dostarczanie jej w odpowiedniej formie zainteresowanym podmiotom²⁴. Należy tutaj zwrócić uwagę na możliwości wzrostu efektywności sektora nie tylko prywatnego, ale i publicznego, oraz rozwoju działalności związanej z e-gospodarką, co może niwelować np. bezrobocie. Należy jednak zaznaczyć, że oprócz posiadania dostępu do nowoczesnych rozwiązań cyfrowych równie ważne jest posiadanie umiejętności ich wykorzystania.

5. Podsumowanie

Ważnym aspektem prowadzonej polityki gospodarczej państwa jest polityka regionalna. W jej ramach realizowane są programy, które mają na celu m.in. kreowanie rozwoju i podnoszenie konkurencyjności. Niestety nadal można obserwować w Polsce terytorialne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego. Szczególnie negatywnie wyróżnia się region Polski Wschodniej. Jest to rezultatem działania wielu czynników. Można przyjąć, że jednym z nich był niezadowalający rozwój infrastruktury teleinformatycznej, czyli działanie czynnika o charakterze endogenicznym. Miało to wpływ na nieefektywne wykorzystanie szans, które daje szerokopasmowy Internet, w aspekcie poprawy efektywności gospodarowania sektora prywatnego i publicznego. Słaba infrastruktura teleinformatyczna nie zachęcała również przedsiębiorców do interesowania się tymi obszarami, a to z kolei znów ograniczało możliwości rozwoju i konkurowania tego regionu Polski. Szansą dla województw Polski Wschodniej jest realizacja projektu budowy sieci szerokopasmowej. Dzięki niej niweluje się jeden z czynników wykluczenia cyfrowego, co może pozytywnie wpłynąć na podniesienie poziomu życia mieszkańców badanych województw. Oczywiście należy mieć świadomość, że sam dostęp do nowoczesnych rozwiązań ICT jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym do osiągnięcia szybszego tempa rozwoju i poprawy konkurencyjności tego regionu Polski. Niezbędne jest także posiadanie określonych umiejętności. Infrastruktura jest bowiem tylko narzędziem, które trzeba umieć efektywnie wykorzystać. W przyszłości konieczne są zatem dalsze działania, w tym na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego, które wykorzystywałyby budowaną infrastrukturę teleinformatyczną. Pamiętać jednak należy o specyfice każdego z badanych województw, np. posiadanych zasobach rzeczowych i osobowych, co może wpływać na skuteczność osiągnięcia głównego celu polityki regionalnej dotyczącej Polski Wschodniej.

²⁴ R. Chmielewski, *Konkurencyjność polskich regionów w aspekcie kształtowania się społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Polityka regionalna i jej rola w podnoszeniu konkurencyjności regionów*, M. Klamut, L. Cybulski (red.), Wydawnictwo AE, Wrocław 2000, s. 130.

Literatura

- Analiza inwestycji operatorów telekomunikacyjnych w latach 2006-2010*, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Warszawa 2011.
- Chmielewski R., *Konkurencyjność polskich regionów w aspekcie kształtowania się społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Polityka regionalna i jej rola w podnoszeniu konkurencyjności regionów*, M. Klamut, L. Cybulski (red.), Wydawnictwo AE, Wrocław 2000.
- Klamut M., *Konkurencyjność gospodarki regionalnej i lokalnej*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, Z. Strzelecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Klasik A., *Lokalny rozwój gospodarczy i metody jego badania*, Materiały konferencyjne: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 734, Wydawnictwo AE, Wrocław 1996.
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju*, projekt, cz. I i II, Warszawa 2011.
- Produkt Krajowy Brutto. Rachunki regionalne w 2009 roku*, GUS, Katowice 2011.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 roku w sprawie Planu informatyzacji państwa na lata 2007-2010, DzU, nr 61, poz. 414 i 415.
- Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2007-2011*, GUS Szczecin, Szczecin 2012.
- Strahl D., *Metody oceny rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2006.
- Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do 2013 roku*, MSWiA, Warszawa 2008.
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.
- Strzelecki Z., *Polityka regionalna*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, Z. Strzelecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Ślusarczyk B.L., *Międzynarodowa pozycja konkurencyjna Polski*, CeDeWu Wydawnictwa Fachowe, Warszawa 2011.
- Właźlak K., *Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

REGIONAL POLICY OF THE STATE IN THE CONTEXT OF CONSTRUCTION OF BROADBAND INFRASTRUCTURE ON THE EXAMPLE OF EASTERN POLAND

Summary: The principal aim of this article is an assessment of both the possibility of increasing the development and an improvement of competitiveness of eastern Poland regions by the construction of broadband infrastructure. General issues concerning regional policy, closely connected with the development and competitiveness, are described in the article. In addition, the analysis of current economic situation and the degree of development of the Information Society in the examined regions are presented. The article focuses on the regional policy of eastern Poland in particular on issues related to the construction of broadband infrastructure, which is claimed to influence the development and competitiveness of this region.

Keywords: regional policy, development, competitiveness, broadband infrastructure.